

»Народ« излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у улици Коломбо број 6.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.
Огласи и белешке наплаћују се по погодби.
Редакција је у улици Коломбо број 6.

О ПРАВУ НАРОДА

Пре месец дана држао је Тресић-Павичић у Рајхсрату нови говор који се може сматрати као допуна његовом оптужном говору од 19 октобра. Цензура која је у почетку била забранила публикацију овога говора, дозволила је сада словеначкој штампи да публикује садржину говора.

»То што сам рекао 19 октобра — каже Тресић Павичић — само је бледа слика онога што се догодило и што се још догађа у разним крајевима, као на пример у ново-пазарском санџаку.«

После неколико детаља у овом погледу Тресић је затим прешао да говори о преговорима у Брест-Литовску који тада још нису били закључени, и осврнуо се на услов постављен од Чернина, да се преговори воде на основу принципа, да се нико не меша у унутрашње ствари монархије.

»Докле год буде људи који сматрају остале људе за браћу — наставио је далматински посланик — ниједна их сила неће моћи спречити да се не мешају у унутрашње ствари држава, у којима влада принцип homo homini lupus (човек је човеку курјак). Ко жели мир са поља, мора почети да ради на миру у својој кући. Цео свет може увидети из развијања преговора о миру као и из говора грофа Чернина, у чему се састоји право народа из Аустро-Угарске да одлучују о

својој судбини, и како Немци као и наши државници тумаче ово право. Ко се игра овим народним правима тај не жели свршетак рата. Тај само сеје семе нових још грознијих борби. Еволуција човечанства не може ипак да дозволи да се народи природни закони бесрамно газе. Чехо-Словаци и Југословени су народи, који знају тачно шта хоће и шта могу.

Никаква интрига, ниједна дипломатска претња неће уплашити ове народе дотле, да их не тера да се одрекну ма у колико од свог националног програма. Југословени захтевају своје народно уједињење и своју апсолутну независност; они се неће задовољити слободом на парче. Четири године рата отвориле су очи и муслиманским Југословенима. Југословени са три имена и са три вероисповести осетили су шта значи furor teutonicus (тевтонски бес).«

Пошто је затим изјавио, да се дипломата који су одговорни за овај рат неће смести дати право да потпишу уговор о миру, Тресић-Павичић је изложио изузетно стање, које влада у Далмацији. Он је опоменуо владу, да већ седам година Далматински Сабор није сазван, да је већина општинских одбора распуштено, да су

сва грађанска права суспендована, листови спутани у раду и да се становништво налази у највећој економској беди.

У МЕСОПОТАМИЈИ

Лондон. — Енглеске трупе гоне неуморно разбијене остатке турске војске, које су тучене код Кан Багдада, и напредовале су за 83 миље на северозапад. Велики депој у Хадика и Анах пали су у руке Енглеза. Број заробљеника је преко 5000.

САРАДЊА БРАЗИЛИЈЕ

Париз. — Јављају из Рио де Жанеиро: Изгледа да је слабе бразилијанских трупа у Европу свршена ствар. Ову је вест становништво примило са одушевљењем. Сарадња Бразилије једнако се примећује и у економском погледу. Сједињене Државе су закупице од Бразилије цело производ прошлогodiшњег мангана који се цени на 532 хиљаде тона. Производ ове године цени се на 700.000 тона и биће резервисан за војничке потребе савезничких земаља.

АМЕРИЧКЕ ФИНАНСИЈЕ

Вашингтон. — Води се највећа финансијска кампања у историји Сједињених Држава, да се скупи 144 милијарде франака. Према буџету, Сједињене Државе трошите дневно за 1918. око 424 милијона франака и највећи део ове суме утрошиће се за војску и морнарицу.

У добро обавештеним круговима мисли се да ће трећи зајам слободне издати много више од предвиђене 32 милијарде франака. Државни приходи за

1918. изнеће преко 27 милијарди према 6 и по милијарди франака у 1917. Ова предвиђена цифра за 1918. једнака је једној трећини прихода целог света у 1915. Порез на велике зареде износиће 9.600.000.000; а 5.200.000.000 добиће се од пореза на додаток. Порез на кинематографе и клубове донеће 400 милиона.

КРИЗА У ЈАПАНУ

Лондон. — Из Токија јављају »Тајмс«: Принц Јамагата, маркиз Мацуката и други државници конферисали су у Токију, да би се учинио крај агитацији за обарање кабинета Терауки, чија се оставка очекује ускоро. Маркиз Саојаши, шеф партије сеицуккаи (уставотворне странке) Хара и виконт Хирата помињу се као кандидати за наследнике графа Тарауки. Виконт Като и партија кенкаи (независна) гледају да дођу на власт. Могућ је коалициони кабинет.

Лондон. — Једна вест из Осаке »Дејли Хрониклу« каже, да јапанске политичке странке нису сложне у питању интервенције у Јапану. И можда је зато влада неодлучна, и ако преовлађује мишљење, да ће интервенција бити одлучена, нарочито због протекције Владивостока и источног Сибира. Уздржавање владе мора се приписати и чињеници, што је опозиција у питању интервенције у Сибиру повела кампању против владе у томе што сматра да је садашњи кабинет превише слаб за то, и сматра да би га у случају

интервенције требало заменити другим способнијим. Пошто опозиција није довољно јака, то би се саставио коалициони кабинет.

ИЗ РУСИЈЕ

Москва. — Нуленс, француски амбасадор у Петрограду који је био напустио ову варош због потписа мира у Брест Литовску, вратио се понова у Петроград из Хелзингфорса. Он је конферисао са америчким амбасадором.

Париз. — Влада Француска и енглеска дале су следећу декларацију: кад је руска влада закључила уговор о зајму с нама она је несумњиво била израа руског народа и била је обавезна, да га испуњава. Овај уговор не може да буде прекршен ни од кога који

влада или који буде владао у Русији, а да се основни принцип међународног јавног права не поколеба. У случају, да тај уговор не буде признат нема више сигурности у односу међу државама и немогуће је закључивати зајмове на дуге рокове. То ће бити пропаст држава у погледу живота политичког, као и у погледу финансија. Једна држава неће више моћи да позајми под нормалним погодбама, ако кредитори немају вере у постојећи устав на основу кога влада која позајмљује преслављајући земљу тражи кредит. Ни један привид није боље утврђен него онај према коме је нација одговорна за дела своје владе, па и у случају да се та влада промени. Руске обавезе постоје, оне ће постојати и за нову државу или укупно за све нове државе које ће представљати Русију.

ЗАПАДНИ ФРОНТ

Цирих. — Према предпоставкама »Цирихер Поста« циљ ове немачке офанзиве је море. Зато је напад и извршен на Енглезе, а не на Французе. Сваки војник у Немачкој зна, да је у 1914 била највећа грешка што се ишло на Париз и тако оставиле на миру комуникације на Маншу: »Крваве сузе лије немачка војничка литература — каже швајцарски лист — кад говори о овој грешки. Немци би хтели сада, после четири године, да исправе ову грешку.«

Лондон. — Према енглеским политичким круговима офанзивом на западном фронту Немци су требали да уђу у Амијен и Париз и затим да Берлин изнесе предлоге за мир. Иста дефетистичка так-

тика која је спроведена на руском фронту требала је да буде и према трупама енглеско-француским. Потреба за миром јача се осећа код централних сила. Зато су све трупе непријатељских земаља после заузимања Амијена, требале да учествују у маршу на Париз.

Париз. — Остварено је јединство у команди савезничких трупа на западном фронту. На предлог Енглеза, постављен је за заједничког команданта генерал Фок, начелник француског главног штаба.

Лондон. — »Морнинг Пост« врло топло хвали генерала Петена, што, захваљујући своје извршеном познавању стратегије, није упао у замку коју му је не-

ФЕЛТОН

ГИ ДЕ МОПАСАН:

ЈЕДНА АВАНТУРА

Он одби. Она наваливаше. Он се одупирао, врло задовољно, смејући се од свег срца.

Узјогуњено она рече: — Е, добро! однећу га овог тренутка код вас. Где станујете?

Он одби да јој да своју адресу; али она, пошто је дознала од трговца и платила рачун, потрча у правцу једних кола. Писац потрча да је сугистије, не желећи да прими поклон, јер није знао, коме би га дао. Стигне је баш, кад је скочила у кола, улете и паде готово на њу услед покрета кола; затим седе поред ње, врло нерасположен. Он је молио и захтевао, али

она није ни одговорила. Чим су стигли пред кућу, она му стави своје услове: »Пристајем, да вам не оставим предмет, под условом, да чините данас све што хоћу.«

Предлог му је изгледао забаван те пристаде.

Она га упита: »Шта Ви обично у ово време радите?«

После малог устезања он одговори: »Шетам се.«

Одлучним гласом она нареди: »У Булоњску Шуму.«

Одоше.

Именовано јој је све познате жене, нарочито покварене, с њиховим интимним појединостима, њиховим

животом, њиховим навикама, њиховим личним особинама и њиховим манама.

Паде и вече. — Шта радите сваког дана у ово време, упита она.

Одговорио је смејући се: »Пијем абсент!«

Дакле, додаде она озбиљно: »Пијмо абсент!«

Уђоше у једну велику кафану на булевару, коју је он посећивао, где он среће много својих пријатеља.

Представио ју је свима. Била је луцкаста и лена. Једна реч јој је без прекида звонила: »Најзад, најзад!«

Пошто су провели извесно време, она упита: »Дали је време за вечеру?«

Он одговори: »Да госпођо.«

»Онда, господине, пођимо на вечеру.«

На изласку из ресторана Бишон она рече: »А, у вече, шта радите?«

Он се упиљи у њу: »Зависи од прилика, некада идем у позориште.«

»Врло добро, господине, хајдемо у позориште.«

Уђоше у Водвил, бесплатно, захваљујући њему, и као врхунац свега, видела ју је целокупна сала где седе поред њега у фотељи на балкону.

Представа се сврши. Он јој галантно пољуби руку: »Захваљујем, госпођо за дивно проведени дан.«

Она га прекиде: »Шта радите целу ноћ?«

»Ја... Ја... идем кући.«

Она се насмеја, уплашеним смехом.

»Врло добро, господине... Хајдемо код Вас.«

Нису говорили више. Она је дрхтала, тресла се од главе до пете и имала жељу и да остане и да побегне, али у дубини срца одлучну жељу да иде до краја. На степеницама се припијала уз ограду. Била је јако забуђена. Он је ишао

пред њом, задовољан, са упаленим палидрвцем у руци.

Чим је ушла у собу, свуче се брзо, завуче се у постељу, не говорећи ни једну реч и снућури се узид.

Али она је била обична и скромна, као што то може да буде законита жена једног нотара из провинције, а он, он је захтевао више него један паша. Не разумеше се ни мало, баш ни мало.

Онда он заспа. Ноћ пролажаше прекидана једино тик-так-ом зиднога сата; а она, непокретна, мислила је на своје брачне ноћи; и под жутиим зрацима једне кинеске ноћне лампе, гледала је, уцвелена, поред себе тога човечулка на дељима, свог округлог, чији трбух издизаше покривач као балон надуван гасом. Хркао је гласом оруља, два отегнутих шиштањем. Сва десет длака његове косе, уморене својим дугим непроменљивим положајем на

тој голој лобани, чију су пустош требале да прикрију, користиле се на његовом потиљку и окренуле се чудновато. И мало пљувачке текло је са једнога краја његових полуотворених уста.

Зора најзад убаци нешто дана кроз затворене завесе. Она се диже, обуче се без шума, и, већ беше отворила упола врата, кад брава шкрипну и он се пробуди трљајући очи. Остао је тако неколико тренутака док се није потпуно расанио а затим, кад му цела авантура поново дође на ум, он упита: »Е, ви идете?«

Она је стајала и даље, збуњена. Муцала је: »Па да, јутро је.«

Он се усправи: »Чујте, рече, ја имам нешто да вас питам.«

Она не одговараше, а он продужи: »Ви сте ме необично зачудили од јуче. Будите искрени, изјавите ми због чега сте све то починили; јер ја ту ништа не разумем.«

пријатељ спремао, већ је умео да очува недирнуте савезничке резерве, још у прним данима борбе, да би их могао бацити у потребне моменту против непријатеља, који је у тешкој ситуацији.

Лондон. — Тешкоће око исхране немачких армија, које су ангажоване у борби на западном фронту, све више расту, док савезничке војске имају обилно и животних намирница и муниције.

Париз. — Листови још увек пишу о страшним немачким губитцима. Немачке су трупе седамнаест пута узалудно покушавале да пређу канал Кроза, што су најзад и успеле прешавши преко моста од лешева, чија је висина била једнака висини каналских обала. Заробљеници су још под у-

тиском ове грозне визије. Према запленим документима види се, да су Немци рачунали на сигуран успех.

Лондон. — Према војном критичару «Манчестер Гвардиана» план немачке врховне команде је био, да за прва три дана борбе заузме линије старог фронта на Соми, а за три друга дана да одвоји армије Дуглас Хега од армија генерала Петена. После ових шест дана немачка је пешадија и коњица имала да јурне на Денкерк и Кале.

Не само шест већ дванаест дана протекло је од почетка офанзиве, а непријатељ, који би по своје рачуну морао сада бити на нашим обалама само је успео да пређе Сому и да заузме неке положаје. Али храброст наших трупа и нова појачања изиграли су непријатељев план.

МЕМОАРИ КНЕЗА ЛИХНОВСКОГ

Цирих. — Мемоари принца Лихновског који су произвели у целој Немачкој велико узбуђење, износе у главном ово:

«Чим сам дошао у Лондон, одмах сам се уверио, да Немачка нема разлога да се боји од неког енглеског напада, као и да Енглеска није вољна да помогне ниједну државу, која би хтела да нападне Немачку; али да Енглеска неће никада дозволити да Немачка нападне на Француску. Ове сам своје импресије изнео у више рапората, доволно образложених, али нисам био послушан.

Ја сам увек доказивао влади у Берлину, да би Енглеска, као велика индустријска земља, имала велике штете кад би дошло до рата између европских држава, и да ће она с тога да употребни сву своју енергију, да до тога не дође. С друге стране, Енглеска не би могла никад да дозволи, у интересу европске равнотеже, уништење или ослабљење Француске. То ми је одмах по мом доласку у Лондон изрично казао лорд Халдане, а по-

она се приближи полако, црвенећи као невина девојка: «Хтела сам да познам по... порок... Е па, е па добро, то није ништа нарочито».

И она побеже низ степеннице и јурну на улицу. Читава војска чистача чистила је. Чистили су троле, калдрму, гурајући своје ђубре у олуке. Истим правилим покретом, покретом косача на ливадама, они су гурали блато у полукругу пред собом; и уз улице у улици она их је понова сретала као, да су ишли аутоматски и са подједнаком еластичношћу.

А њој изгледало, као да ће и у њој нешто, да се очисти, и да се отисну у канал, неки надражени снови. Вратила се задувана, слеђена, имајући у глави је дино утисак, оног кретања метли, које су чистиле Париз у јутру.

Чим је ушла у своју собу, зајеча.

— Крај —

повећа своје ефикасности са 900.000 људи.

Наравно, није ми било речено, да је генерал Молтке захтевао рат.

ПОШТЕЊАКОВИЋИ

Женева. — Из Берлина: Поводом скандала шамбелана фон Берфинов, новине доносе, да је удружење, које је он основао а чији је осовни капитал 25 хиљада марака, лиферовало цакве војсци и зарадило за девет месеци 4,630.000 марака. Води се истрага против криваца.

ИЗЈАВА БРАНТИНГОВА

Штокхолм. — Брантинг је дао ову изјаву: Потребно је да се прецизира, да су агенти фински обманули свет, изјавом да су Финланђани тражили помоћ од Шведске. Знамо као сигурно да су агенти Финске тражили помоћ од Немачке, пре него што су се обратили на Шведску.

Влада финска не може одрицати, кад нас је известила тражећи ову помоћ од нас, да је то већ тражила од Берлина.

Из тога се може закључити, да не само што би се влада шведска наша у тешкој ситуацији, већ би била увучена на заједнички рад с Немцима. Ово се може закључити још и из тога, што нико не верује да би Немачка одбила ово учешће тако корисно за њену политику доминирања на Балтику.

Увучена као трећа страна у комбинацији немачко-финској, Шведска би ушла у рат на страни Немачке. Срећом влада шведска видеде је ову опасност.

У овим моментима потребно је да се нађемо на истом терену с нашом браћом Норвежанима и Данцима. Будућност наше расе зависи од наше три братске нације, чије владе требају да окрену своје погледе ка Западу.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Јуче у вече и ноћу наставила се борба са крајњом упорношћу северно од Мондидије. Непријатељ је нарочито пренео свој напор између Мондидије и пута Перон-Амиен и бацио је знатне снаге у циљу да прошири своје успехе западно од Ангаран Сантер. Француско-енглеске трупе развиле су нападне таласе. Једним сјајним контра нападом потпуно смо разбили непријатеља и заузели ово село. Више на југу исто тако огорчена борба. Гривен, објект непрестаних снажних непријатељевих напада остао је у нашим рукама у пркос великих губитака које је непријатељ претрпео.

Дневне Вест.

ОТПУТОВАО

Главни Уредник нашег листа г. Драг. Гоггић озбиљније је оболео од дужег времена и данас је, по савету лекара, отпутовао ради лечења у Италију.

РАЗМЕЊЕНИ РАЂЕНИЦИ

Из Лиона јављају, да је тамо стигао један болнички воз са 152 тешко рањена Србина, који су замењени од стране непријатеља, а међу којима има око 20 официра. Воз је стигао у Лион око 9 и по часова у вече. Рањенике је пратио потпуковник Ненадовић, српски војни аташе у Берну, а дочекао их је пуковник Стефановић, војни аташе у Паризу, са префектом, командантом области, представницима француских власти и српским конзулом у Белгији. Такође су биле на станици многобројне угледне личности, као и око стотину српских тудената. Рањеници су дочекани са војним частима.

ОСТАВАА

Уважена је оставка на државну службу Милошу Митровићу, полициском сару.

УКРАЈИНСКА ВОЈСКА

Париз. — Јављају из Штокхолма, да је француска војна мисија, која је била у Румунији, задржана од украјинске владе, која ће јој поверити организацију украјинске војске.

САОПШТЕЊА

Стојан Станојевић обв. каплар, из Јаковца, среза тимочког, да јави своју адресу проти Љуби Милетићу референту, Мин. Војно, како би му могао послати новац од брата.

Ђорђа Ђурића потпреника тражи Станко Митић, учитељ, Солунска Ђачка четата п. бр. 333.

23 сата. — Битка траје на целом фронту северно од Мондидије, где је немачка артиљерија нарочито активна. Иако су поновили нападе на Гривен, али сви њихови напади били су разбијени са великим губицима. У току јесених борби француско-енглеске трупе успеле су да знатно напредују на разним тачкама између Соме и Демиена.

Авиатика. — 16 и 17 марта авиатичари су извршили више излета у пркос кише и магле и бацили су 5000 експлозива на непријатељске кантомане у пределу Сен Кантена, Гискара и Роаја. Француски су авијатичари често нападали митраљезима и бомбама трупе непријатељеве и растеривали их.

Авијатичари француски

уништили су 9 немачких авијатика за бомбардовање активно је учествовала у излетима ових последњих дана и извршила са сјајном храброшћу више излета у непријатељске линије.

Извештај Штаба Источне Војске. — Енглеска авиатика бомбардовала је непријатељске

логоре код Демир-Хисара.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Рад патрола на висоравни Азиаго и на доњем току Пјава.

А Албанији. — Један непријатељски испад у ноћи између 17. и 18. марта против нашег мостобрана код Чифлик Ларисит потпуно је пропао и непријатељ је одбачен са губитцима.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Цирих. — Према једном телеграму из Петрограда Руси напредују у Персији.

Берн. — Генерал Лудендорф изјавио је дописнику «Франкфуртер Цајтунг» да жестина битке није више онаква каква је била првих дана, јер је енглеска дефанзива врло јака.

Атина. — Јављају из Петрограда: Енглески посланик Сер Буханан, који је био отишао у Лондон, понова се вратио у Русију и налази се у Вологди.

Рим. — Генералисим италијанске војске генерал Диас упутио је генералу Петену одушевљен поздрав за јуначки отпор француско енглеских трупа.

Париз. — Клемансо је захвалио генералу Першингу за поверење које је преко океански савезник и овом приликом показао према Француској.

Париз. — Клемансо је изјавио: Битка може трајати и два месеца али Немци не могу проћи.

Атина. — Јуче у 10 и по сати стигао је у Пиреј нарочити изасланик краља Ђорђа, енглески адмирал војвода Коурнот. Он ће предати краљу грчком Александру орден Купатила. Јуче после подне стигао је адмирал у Атину и дуго разговарао са Веницелосом. Друге недеље адмирал ће допутовати у Солун.

Лондон. — Украјинци су напредовали до Хомни. Украјински Совјет саопштио је Немачкој да ће признати мир у Брест Литовску, ако Немачка повуче своје трупе из Украјине.

Цирих. — «Фосише Цајтунг» напада немачке листове, који обмањују јавно мњење задобијањем терена од неколико километара, који је нагопљен потоцима немачке крви. «Докле год су противничке резерве — каже овај лист — нетакнуте, ми не можемо рећи да смо успели».

Амстердам. — Немачки адмирал у Килу издао је наредбу флоти, да буде приправна за сваку евентуалност.

Лондон. — Репингтон пише у «Дејли Телеграфу» да Немци неће моћи напредовати даље од линије где се сада налазе.

Париз. — Енглеска и американска штабна коментаришу врло похвално наименовање генера-

ла Фока за команданта заједничких енглеских, француских и американских трупа.

Атина. — Јављају из Петрограда да је сибирска влада тражила помоћ од Савезника.

Пресбиро саопштава: На седници Народне Скупштине од 17 марта, после пријема акламацијом предлога председника Скупштине, да се упуте француском и енглеском парламенту телеграма, у којима ће се изразити дивљење Скупштине према несавладљивом јунаштву савезничких армија, г.

Никола Пашић прочитао је у име владе декларацију о спољној политици. У декларацији г. Пашић, између осталог, каже:

Непријатељске интриге заодевене лепим фразама хуманитарних идеала којима је непријатељ пропагирао у републикама монархистичке а у монархијама републиканске идеје, препоручивале су у демократским земљама војничке режиме а у аутократским демократске, републиканске и анархистичке идеје и имале су један једини циљ: изазвати унутрашње нереде и неслогу између Савезника. У свима савезничким земљама осетиле су се последице тих тајних роњења.

Даље г. Пашић вели: «Српски народ који је поднео највеће жртве и дао највеће доказе о својој лојалности и верности према Савезницима, може бити уверен, да његове жртве неће бити узалудне и да ће његови идеали бити остварени, ако и у будуће буде продужио давати доказе о својим и грађанским врлинама и ако се и у будуће као и у прошлости сачува од интрига, којима је циљ, да разоре његову слогу и јединство у одбрани интереса нашег народа који носи три имена али је у ствари један народ.

«Само уједињена држава Срба, Хрвата и Словенаца, тесно везана за Италију, може препречити пут немачком надирању ка Истоку и Јадрану, доприносећи у једној и успостављају правичног и трајног мира.»